

Primljen 1. 3. 2002.
Prihvaćen 2. 4. 2002.

SEMINAR-RADIONICA „NOVI MEDIJI U NASTAVI NJEMAČKOGA JEZIKA”

(„NEUE MEDIEN IM DAF-UNTERRICHT”,
Zagreb, 7.12. do 9.12. 2001.)

Ninočka Truck-Biljan *

Osnovna škola Janka Leskovara, Pregrada

Kako rabiti računala u nastavi stranoga jezika? Treba li škola raspolagati velikim brojem računala da bi ih se moglo uvesti u nastavu? Hoće li učitelji postati suvišni u modernoj nastavi? Kako konkretno iskoristiti veliko bogatstvo informacija koje nudi Internet? Kako pronaći prave adrese? To su samo neka od pitanja koja su zanimala učitelje i profesore njemačkoga jezika koji su se tijekom tri dana – od 7. do 9. prosinca, 2001. priključili radionici koju je organizirao Goethe Institut iz Zagreba. U radionici su sudjelovali nastavnici njemačkoga jezika osnovnih i srednjih škola iz Čakovca, Pregrade, Pule, Rijeke, Splita, Velike Gorice, Zagreba te fakulteta iz Osijeka i Zagreba. Seminar je održavan u informatičkoj radionici Filozofskoga fakulteta u Zagrebu.

Očekivanja sudionika su potpuno ispunjena. Naučilo se mnogo i to na vrlo jednostavan, zanimljiv i zabavan način. Voditeljica, gospođa Virdžinija Pasku, radi kao profesorica njemačkoga jezika na Filološkoj gimnaziji u Beogradu, ujedno je i multiplikatorica, tj. bavi se stručnim usavršavanjem nastavnika njemačkoga jezika, a njezine omiljene teme jesu Internet i književnost u nastavi. U drugom dijelu seminara je gospođa Mira Kruhan, prof., vanjska suradnica Zavoda za unapređivanje školstva, provela sudionike kroz neke od zanimljivijih stranica Interneta te ih upoznala s mnogim adresama i „tajnama” koje se mogu primijeniti u izradi radnoga materijala. Gospodin Michael Schrön,

voditelj jezičnoga odjela Goethe Instituta, Zagreb, i Joachim Namgalies, stručni savjetnik za njemački jezik, obavijestili su prisutne o projektima koji se provode u sklopu njemačkoga jezika na Internetu.

Cilj ovoga izvješća jest prenijeti iskustva jednoga sudionika – računalnog nestručnjaka – nastavnicima koji nisu bili u mogućnosti sudjelovati u radionici, jer je broj sudionika bio ograničen zbog prirode rada.

UVOD

Predavačica, prof. Pasku, zainteresirala se za rad s Internetom u nastavi njemačkoga jezika otkrivši www stranice Ronalda Grätza i Reinharda Donatha koje sama naziva „računalnim guruima”. Reinhard Donath predaje njemački i engleski jezik na Gymnasium Ulricianum u Aurichu, Ostfriesland. Zanima se za integraciju novih tehnologija u nastavu stranih jezika. Njegova stranica je www.englisch.schule.de/reinhard.htm, a adresa reinhard.donath@ems-net.de. Ronald Grätz je voditelj programskog odjela Goethe Instituta u Moskvi te voditelj programa „Odyssee”. (graetz@moskau.goethe.org). Neke od stranica ovih autora posjetili su sudionici seminara tijekom praktičnih vježbi. U uvodnom dijelu se razgovaralo o nastanku Interneta te da je to zapravo svjetska mreža podataka pristupačnu svakom računalu. Nastavnici koji žele uhvatiti korak s vremenom, trebali bi

iskoristiti sve prednosti koje nudi ovaj oblik globalne komunikacije.

Za nastavnike njemačkoga jezika zanimljivo je i pitanje nazivlja. U njemačkom jeziku su u uporabi mnogi izrazi engleskoga govornoga područja, koji su uglavnom ponijemčeni, npr. *die E-Mail* (elektronička pošta), zatim su neki prevedeni, npr. *user = der Benutzer* (korisnik), dok je neke bolje ne prevoditi. Vrlo smiješno djeluje *Schoßgipfel* umjesto *laptop*. Nastavnici koji žele primijeniti računala u nastavi njemačkoga jezika mogli bi upoznati učenike s nazivljem na njemačkom jeziku. Izrazi koji se mogu uvesti u nastavu jesu npr. *Seid ihr vernetzt? Ich habe gesurft. Klicken Sie darauf.*

Objašnjenje stručnih naziva koji se rabe u svijetu računala nalazi se na stranicama www.goethe.de/oe/mos/seminar1/desem7.htm (prijevod i objašnjenja *www* termina; „*WWW-Begriffe übersetzt und erklärt*“) i <http://www.goethe.de/oe/mos/despv17.htm> (internet rječnik; „*Internet-Glossar*“ – autora R. Grätza).

ULOGA NASTAVNIKA

Ulazak računala u nastavu stranoga jezika ne znači da će nastavnici biti istisnuti. No, oni će trebati biti spremni pokazati želju za pokušajem, aktivnim i kritičkim suočavanjem sa svijetom novih medija. Isto tako će trebati odustati od svoje tradicionalne uloge „svezalice“ te se upustiti u zajedničko učenje sa svojim učenicima, ili možda od njih. O novoj ulozi nastavnika može se pročitati na stranicama <http://www.englisch.schule.de/didlehr.htm> („*Lehrerrolle*“). Nastavnici koji žele rabiti računalo u nastavi trebaju posjedovati osnovna znanja o mogućnostima te vrste komunikacije, poznavati sustav Internet-adresa, način komuniciranja e-mailom, način traženja pomoću pretraživača te se općenito dobro služiti računalom. Zanimljivo je da se i to može naučiti putem Interneta, npr. na tečaju „*Fernkurs neue Medien*“ na adresi <http://www.goethe.de/z/50/fernkurstu/Basis/057.html> ili na stranicama

<http://www.interkultur.de/projekte/z2/z2-data/muc-pro/muc-data/Arbeitsgruppen/Fortbildung/Fortbildung/medienkompetenz.htm> – „*Fortbildung Medienkompetenz*“.

Kojim tehnikama trebaju ovladati nastavnici te koje su kompetencije?

- globalno čitanje
- kritički izbor tekstova
- suvereno vladanje stranim jezikom
- prosuđivanje podataka sadržaja
- ocjenjivanje dizajna
- istraživačke strategije
- interkulturni pristup temama bez predrasuda
- kritički utrošak radnoga vremena i vremena provedenoga u učenju
- odgovoran rad s tekstovima

PODRUČJA PRIMJENE INTERNETA U NASTAVI NJEMAČKOGA JEZIKA

- komunikacija
- informacija
- publikacija

MOGUĆNOSTI UPORABE U NASTAVI

- komunikativni projekti (e-mail,) razredi – partneri
- izvori informacija (www)
- medij za objavljivanje projekata i rezultata rada
- izvor stručnih izraza (terminologija)

KAKO PRISTUPITI INFORMACIJAMA?

Informacije na Internetu nude privatne osobe, komercijalne organizacije, tvrtke, knjižnice, škole, fakulteti. Pristupiti tim informacijama može se ciljano ili *surfanjem* (pretraživanjem na Internetu) (*stöbern, surfen*). Postoje tri osnovne strategije pretraživanja (od kojih su sudionici temeljito istražili prve dvije):

- pretraživanje pomoću *servera*
  - traženje ključnih riječi pomoću pretraživača (*Suchmaschinen*)
  - traženje u tematskim listama, odnosno katalogima.
- a) Pretraživanje pomoću *servera* (*Server, der*)
- poslužitelj
  - glavno računalo u mreži
  - pretražuje se tako da se u prozorčić upisuje *www. + ime*, odnosno ciljani pojam + *com/org/nett/ili* de
- b) Pomoću pretraživača (*Suchmaschinen- Searchengine = Suchmaschine, die* – program za pretraživanje, stroj za pretraživanje – program kojem se pristupa s udaljenog računala i koji korisnicima omogućuje pretraživanje i nalaženje informacija na Internet mreži) pretražuje se na sljedeći način: prvo se pronađe pretraživač (za njemačko govorno područje mogu se rabiti njemačke inačice poznatih pretraživača npr. *yahoo.de / yahoo.ch / yahoo.au* ili *altavista.de*), zatim se unese traženi pojam. Pri pretraživanju valja voditi računa o tome da svaki pretraživač ima svoju vlastitu sintaksu. Treba obratiti pozornost na pisanje velikih ili malih slova kao i na prijeglase koji se javljaju uglavnom kod njemačkih pretraživača. Čijeje fraze najbolje je staviti pod navodne znakove.

Nastavnici trebaju prvo sami steći potrebne vještine pronalazjenja traženih pojmova. Upravo zato su sudionici seminara dobili konkretne zadatke:

- pronaći predviđenu sutrašnju temperaturu u Honolulu
- otkriti koliko DM iznosi 150 engleskih funti
- pronaći *www.* adresu omladinskog ureda u Bernu.

Ovakve vježbe mogu se primijeniti u radu s učenicima kao uvod u ciljano traženje podataka.

OTVORITE SVOJU e-mail ADRESU!

Pretraživači nude mogućnost besplatnoga otvaranja e-mail adrese koju mogu prvenstveno rabiti nastavnici, a zatim i učenici. Sam nastavnik može, ali i ne treba imati računalo kod kuće. Dovoljno je da škola ima barem jedno računalo s priključkom na Internet. Treba izabrati jedan od mnogih pretraživača, npr. www.yahoo.de, www.google.de, www.web.de ili www.gmx.de te slijediti upute za nove korisnike. Na taj način nastavnik otvara svoju e-mail adresu (i pripadajući poštanski sandučić) na koju ima pristup s bilo kojega računala.

ZAŠTO e-mail?

Sudionici seminara su zajednički zaključili da je uporaba ovoga načina komuniciranja u nastavi:

- motivirajuća (jer je nešto novo)
- brzo se izvodi
- mogu se slati slike, tekstovi, ton
- sve se može zapamtiti u računalu te ponovo pregledati ili primijeniti
- jeftino je
- tekstovi mogu biti vrlo jednostavni
- svi učenici mogu pridonijeti bez obzira na razini znanja
- omogućuje trenutni kontakt (učenici mogu jednostavno pitati)

- u nekim zemljama je propisana planom i programom
- učenici mogu lako odgovoriti na poruke, a učitelji mogu zajednički dalje planirati te prema dogovoru ispraviti poruke

Računalom je puno toga moguće. Ako nastavnici imaju volje, naći će načina da ostvare svoje planove i ideje.

INTERNET U NASTAVI NA KONKRETNIM PRIMJERIMA

E-mail projekti u nastavi njemačkoga jezika

Dopisivanje putem e-maila ima višestruke prednosti. Ostvarivanjem partnerstva s nekom drugom školom bilo gdje u svijetu učenike motivira na učenje njemačkoga jezika jer ga rabe u životnom okruženju, uvježbava se gramatika, pravopis te se upoznaje s obilježjima zemalja njemačkoga govornog područja. Kako provesti e-mail projekte s učenicima i o čemu se zapravo radi, sudionici su saznali posjetivši adrese [www-projekata](http://www-projekata.de) (sastavio Reinhard Donath).

www.goethe.de/z/ekp/deindex.htm - Projekt razrednih partnera („Internet-Klassenpartnerschaften“) nudi uvod i objašnjenje

www.englisch.schule.de/dafemail.htm – projekti dopisivanja e-mailom („DaF-E-Mail-Projekte“) – ova adresa nudi popis i za engleski jezik

www.goethe.de/oe/mos/seminar1/de-sem19.htm – detaljno objašnjava što su e-mail projekti, kako ih treba planirati, koje metode rabiti

<http://www.goethe.de/oe/mos/odysee/deindex.htm> e-mail igra „Odysee“, autora Ronald Grätza. Kod ovoga projekta zanimljivo je da se škole predstavljaju, ali se ne navodi odakle su. Ostali sudionici projekta moraju prema natuknicama pogoditi o kojem se gradu ili zemlji radi.

www.bild-online.dk – e-mail projekt „Das Bild des Anderen“ (ovdje treba biti oprezan jer se materijali trebaju kupiti!).

Na svim ovim stranicama nalaze se detaljne upute kako sudjelovati u projektu traženja škole partnera za dopisivanje, kao i adrese zainteresiranih škola.

KAKO PROVESTI PROJEKT DOPISIVANJA RAZREDA?

Nastavnici se prvo sami trebaju dobro pripremiti za provedbu projekta: treba odrediti teme, podteme, tijek, raspodjelu učenika u skupine, organizirati potragu za partnerom, odrediti vrijeme trajanja projekta, odabrati metodu, jezik te godinu učenja (razred) itd. Cijeli projekt trebao bi biti u skladu s godišnjim planom i programom.

Naravno da će sve to utjecati na organizaciju nastave.

Sudionici seminara su radom u skupinama načinili brojne i zanimljive prijedloge za izgled projekta. Recepta nema, sve ovisi o kreativnosti nastavnika. Svaka skupina načinila je svoj plan rada za određenu dob i razred. Evo jednoga primjera:

Dob: 5. razred osnovne škole

Glavna tema: Schultag

Podteme: raspored sati, predmeti, odmori

Podjela učenika: parovi

Traženje partnera: npr. Deutsches Schulweb (organizira i planira nastavnik)

Vremenski plan:

1. tjedan – predstavljanje (učenici pišu pisma, ako se uvježbava davanje osobnih podataka) – skupljanje, slanje (može se kopirati te poslati sve zajedno kao jedan e-mail)

2. tjedan – dodatna pitanja nakon primanja poruke, daljnje informacije (npr. opisivanje rasporeda), skupljanje, slanje

3. tjedan – eventualna pitanja, dodatne informacije, skupljanje, slanje

4. tjedan – prikupljanje, dokumentiranje, zajednička analiza uspješnosti projekta

Poželjno je da nastavnik učini prvi korak te uspostavi vezu s drugim nastavnikom čija je adresa navedena na www stranicama. Sve se dalje ostvari u međusobnom dogovoru kroz zajedničko planiranje.

Kod projekta partnerstva nije nužno da svaki učenik ima svoje računalo, zapravo je potrebno samo jedno: cijelo dopisivanje regulira nastavnik-koordinator, koji skuplja, čita i odašilje poštu. Pisanje pisama može se dobro uklopiti u redovni nastavni plan i program. Uvijek se može prilagoditi konkretnim uvjetima.

Pretpostavke za uspješan projekt

1. Njemački je za oba razreda – partnera strani jezik.
2. Učenici bi trebali biti podjednake dobi te podjednake razine znanja.
3. Podjednak broj učenika u razredima (dopisivanje je uspješnije ako se učenici dopisuju u parovima).
4. Važno je prvenstveno da se nastavnici smatraju partnerima, koji će se prije početka programa upoznati putem e-maila te zajedno isplanirati projekt (eventualno se dogovarati o ispravljaju ili neispravljaju pogrešaka).
5. Nastavnici – partneri stalno bi trebali biti u tijeku događanja i uzajamno se obavještavati o eventualnim promjenama.
6. Treba biti spreman na negativne pojave – uvijek će se naći učenici koji žele odustati. Važno je što prije pronaći zamjenu.

Rad s www stranicama u nastavi stranoga jezika

Istraživanje pomoću Interneta potrebno je isto tako, kao i rad s drugim medijima, pažljivo uklopiti u nastavu. Preporučuje se uvođenje sadržaja, odnosno jezika teme udžbenikom, zatim eventualno produbljivanje obradom dodatnih informacija iz enciklopedija, knjiga, časopisa, te tek na kraju ciljano istraživanje na internetu kao dopuna temi. www istraživanje

trebalo bi se provoditi:

- u grupama ili parovima
- u ograničenom tematskom okviru
- s jasno određenim ciljevima (zadaci, pitanja)
- ponekad s dodatnim radnim listovima
- uz ocjenu i analizu puta (strategije traženja, pretražene adrese itd.)
- kroz jezično i sadržajno obrađivanje dobivenih informacije
- s ciljem prezentacije rezultata za cijelu skupinu.

Tek kada se učenici upoznaju s Internetom, specifičnim načinom rada te strategijama pretraživanja, može se pristupiti metodičkoj primjeni Interneta u procesu učenja. Za razliku od projekta dopisivanja e-mailom, za ovaj je rad potrebno barem jedno računalo za dva učenika (ili manju skupinu). Najvažnije je unaprijed planirati što učenici moraju napraviti. Važna je priprema i prezentacija, a osim toga i suradnja sa stručnjakom – informatičarom. Moguće je dobro podijeliti rad: dok je jedna skupina za računalom, druga nešto priprema – sve ovisi o nastavnikovoj sposobnosti organiziranja. Nastavnik je ovdje koordinator i organizator. Ovakav rad zahtijeva prethodne velike pripreme nastavnika koji treba prijeći planirane adrese i puteve na Internetu prije svojih učenika. Na sljedećim adresama moguće je pronaći ne samo zanimljive teme za obradu na satovima njemačkoga jezika, nego i korisne savjete za planiranje nastave. Prvo slijede stranice koje je kreirao Reinhard Donath:

www.englisch.schule.de/wwwunt.htm#Lehrbuch – objašnjenje i uvod u rad s www stranicama („Lehrbuch“)

www.englisch.schule.de/wwwunt.htm#Vorbereitung – priprema, vremenski plan rada za www projekte („Vorbereitung/Zeitplan des www Projekts“)

www.englisch.schule.de/dafwww.htm#autonomes – autonomno učenje – učenje za informatičko vrijeme („Auto-

nomes Lernen oder: Lernen in de Informationsgesellschaft“)

www.englisch.schule.de/didkonkr.htm – planiranje, metode rada („*Lerntechniken und www. Konkret*“)

www.englisch.schule.de/didschule.htm – objašnjava novu ulogu učenika („*Schülerrolle*“)

www.englisch.schule.de/didlehr.htm – objašnjava novu ulogu učitelja („*Lehrerrolle*“)

www.goethe.de/oe/mos/seminar1/desem15.htm – uvodi u traženje i istraživanje na internetu („*Resechieren, Suchen und Finden im Internet*“)

www.goethe.de/oe/mos/seminar1/desem17.htm – nudi konkretne zadatke za traženje putem Interneta

www.goethe.de/oe/mos/seminar1/desem18.htm – daje rješenja zadataka za traženje

Daljnji primjeri za traženje i nalaženje na Internetu:

<http://www.interkultur.de/projekte/z2/z2-data/muc-pro/muc-data/Arbeitsgruppen/Fortbildung/Fortbildung/medienkompetenz.htm>

Kaleidoskop: <http://www.goethe.de/z50/alltag/deindex.htm> – na vrlo zanimljiv način nudi slike iz svakidašnjeg života u Njemačkoj.

Zanimljive i korisne vježbe za učenje i usavršavanje njemačkoga jezika:

<http://www.skolinternet.telia.se/TIS/tyska/index.html> – „*Lernetz*“

<http://www.goethe.de/z/jetzt/deindex.htm> – „*Jetzt online*“

Njemačka na internetu: <http://www.goethe.de/r/dservlis.htm>

Materijali za nastavu njemačkoga (kreativno pisanje): <http://www.al.lu/deutsch>

„*Projekt Bücherwurm*“: <http://www.gobonn.de/projekte/buecher/bwurm.htm> – stranica na kojoj svoje radove objavljuju učenici koji su pročitali određenu knjigu.

Uloga nastavnika jest da vodi učenike kroz obilje informacija te oblikuje njihov odnos prema njima. Za takav oblik nastave treba se još

bolje pripremiti nego kod projekta razred – partner. Prije rada s računalom učenici se mogu pripremiti za ciljano pretraživanje, može se uvesti tema, novi vokabular i slično. Poželjno je izraditi radne listove s konkretnim zadacima da učenici ne bi nekontrolirano lutali. U jednom takvom radnom listu moglo bi se navesti sljedeće:

Radni list: Dnevne zabilješke

– datum pretraživanja, ime i prezime učenika, razred

a) prije pretraživanja:

naziv teme : _____

_____

što trebam/želim pronaći: _____

_____

početna adresa: _____

b) nakon rada s Internetom:

ovo sam pronašao/ pronašla: _____

_____

podaci su pronađeni na adresi/adresama: _____

_____

podaci su pohranjena: _____

_____

riječi koje ću naučiti: _____

_____

Nastavnici bi trebali znati samostalno procijeniti podatke koji se nude na Internetu.

Kriteriji za prosuđivanje o korisnosti web stranice

Do korisnih web adresa dolazi se uglavnom preko infousluga, kao rezultat pretraživanja pretraživačima ili slučajno. No, kako razlikovati korisne od nekorisnih web stranica?

Sadržajni kriteriji:

- sam sadržaj
- aktualnost
- ozbiljnost
- Tko uređuje stranicu?
- Je li navedena kontakt adresa?

- Koliko često se stranica aktualizira?
- Kako smo došli do linka?
- vizualni izgled
- opći dojam

Tehnički kriteriji

- lakoća uporabe
- dostupnost
- vrijeme koje je potrebno za otvaranje stranice
- pomoć u kretanju stranicom (navigacija)
- preglednost
- specijalna saznanja

Metodičko-didaktički kriteriji

- didaktičnost sadržaja
- jezična razina
- interesi, dob korisnika
- prilagodba programu, ciljevima
- relevantnost (zemljopis, odnosno Landeskunde)
- socijalni oblici
- poticaj za samostalnim nastavkom učenja

STRANICE ZA UČITELJE

Naravno, nastavnici mogu na Internetu pronaći mnogo materijala za vlastite potrebe, kao npr. savjete za učenje, planove lekcija, didaktičke informacije i slično:

<http://www.al.lu/deutsch> – materijali za nastavu njemačkoga jezika (kreativno pisanje)

<http://www.wirtschaftsdeutsch.de> – specijalizirano za poslovni njemački („*Unterricht Wirtschaftsdeutsch*“)

<http://www.klett-international.de> – besplatni materijali, didaktički savjeti (stranica Klett Edition)

<http://www.deutsch-als-fremdsprache.de> – između ostaloga teme, npr. e-mail u nastavi, razredna partnerstva, konkretni primjeri za internet-vježbe, stručno usavršavanje učitelja (seminari, stipendije)

<http://www.gebunn.de/projekte/buecher/bwurm.htm> – projekt Bücherwurm – učenici šalju svoje mišljenje o pročitanim knjigama, odnosno preporučavaju ih

<http://www.inter-nationales.de/d/schulen/laku/landkuninfo.html> – informacije o zemljopisnom području (Landeskunde online)

<http://www.stufen.de/> – udžbenik „*Stufen international*“

<http://www.themen-neu.de/> – udžbenik „*Themen neu*“

<http://www.sowieso.org/> – udžbenik „*Sowieso*“

<http://www.virtuelles-kaufhaus.de/interdeutsch/studien1.htm> – učenje njemačkoga kroz igru, testove, zagonetke

<http://www.goethe.de/z/emindex.htm#A2> – ponuda na serveru Goethe Instituta za učitelje i učenike njemačkoga jezika

www.goethe.de – ovdje treba odabrati poglavlje „*Deutsch lernen und lehren*“, a zatim „*Online Materialien*“ te tako doći do tipova zadataka koje učitelji mogu rabiti u nastavi

Internet u nastavi i Njemačka na Internetu tema su sljedećih stranica:

<http://www.goethe.de/r/daf/ddeu2.htm>

<http://www.goethe.de/r/dservlis.htm>

www.daf-mosaik.org – Internet-stranica za nastavnike njemačkoga jezika iz istočne Europe (uključujući i Hrvatsku). Jedan od voditelja ovoga projekta je Michael Schrön, voditelj jezičnoga odjela Goethe Instituta, Zagreb. Goethe Institut izdaje i časopis „*Mosaik*“. Nastavnici suradnici su dobrodošli sa svojim priložima.

Adrese za nastavu njemačkoga jezika koje preporučuje autor Reinhard Donath:

<http://www.english.schule.de/daflinks.htm> – nudi korisne veze odnosno linkove

<http://www.klett-verlag.de/klett-international/d/produkte/daf/fremdspr-d/heft-21.html#links> – izdavačka kuća Klett Verlag

<http://www.inawe.de/don/Start.shtml> – nudi aktualnosti iz Njemačke (*deutsch-online*)

<http://www.oesterreichportal.at> – nova stranica iz Austrije

ZAKLJUČAK

Seminar je bio namijenjen svim učiteljima njemačkoga jezika koji se zanimaju za upora-

bu računala u nastavi. Sve je bilo stručno organizirano, pažljivo i postupno vođeno, korak po korak, od općeg upoznavanja s Internetom do konkretnih primjera kako se može rabiti računalo u nastavi njemačkoga jezika. Za neke projekte dostatno je samo jedno računalo s priključkom na Internet, a za neke je potrebno nešto više. Nastavnik se uvijek treba prilagoditi situaciji. Isto tako će upravo učitelj odlučiti hoće li računala rabiti na redovnoj ili izbornoj nastavi. Naravno, ni s uporabom računala u nastavi stranih jezika ne treba pretjerivati. Po-

trebno je ostvariti ravnotežu između uporabe starih, dobrih i provjerenih metoda i trenutno privlačnijih izvora informacija. Učitelj se ovdje udaljuje od uloge izvora informacija te postaje organizator, koordinator i voditelj kroz brojne stranice i podatke.

Iako se u prvi trenutak činilo da će biti dovoljno vremena za sve, nakon tri dana moglo se zaključiti da se radionica mogla i nastaviti. Ostalo je posla i za domaću zadaću – još jednom posjetiti adrese te detaljno pregledati sadržaj stranica.